

Romania, a deu anys de la revolució

Tot i els greus problemes econòmics i socials que arrossega el país, les autoritats romaneses somnien amb una ràpida ampliació a l'Est. Des de la UE, però, es miren aquest país amb molts recels, i li reclamen més rapidesa en les reformes econòmiques i polítiques.

Bust de Nicolae Ceausescu arrencat al cap de poc d'esclatar la revolució. El dia 16 de desembre va fer deu anys d'aquells fets.

A Romania, així com a la resta de països de l'Europa central i oriental, van acabar el segle celebrant aniversaris. El dia 16 de desembre passat es van complir deu anys de l'esclat d'una revolució que va liquidar en 9 dies el règim de Nicolae Ceausescu i va obrir les portes a la democratització del país.

Els esdeveniments violents d'aquell desembre de 1989, amb

execució "televisada" inclosa del dictador, auguraven canvis radicals en la direcció de l'estat. No obstant això, en els següents set anys, el panorama polític romanès va estar dominat per les forces ex-comunistes, encapçalades per l'antic *apparattxik* i líder de la rebel·lió desembrista, Ion Iliescu, elegit president de la república el maig de 1990.

La precària situació econòmica del país i la cautela d'Iliescu a l'hora de liberalitzar l'economia van allunyar aleshores la possibilitat d'una ràpida integració romanesa dins la UE. El novembre de 1996 es produí la primera alternança en el poder. La coalició de forces de centre-dreta, CDR (Convenció Democràtica de Romania), va accedir al govern, en col·laboració amb els socialdemòcrates i representants de la minoria hongaresa, després de ser la força més votada a les eleccions legislatives (30%). Alhora, Emil Constantinescu, candidat de la CDR, derrotava Iliescu en les eleccions presidencials.

El canvi polític a Bucarest va ser ben rebut pels governs occidentals. Semblava que Romania apostaria definitivament per un programa liberal de reformes i reforçaria els lligams amb les institucions euroatlàntiques. La renovació en l'executiu romanès, però, no es va traduir en una millora substancial de la situació del país. La lentitud en el redreçament de l'economia i en l'aplicació de les reformes esperades havien abocat Romania al

segon grup d'estats candidats a entrar a la UE, condemnats a la "sala d'espera" en el procés d'integració europea.

Europeus de segona. Tot i això, la guerra de Kosovo i les permanents turbulències a la regió balcànica han forçat els governs de la UE a replantejar-se el procés d'ampliació comunitària per fer-la a dues velocitats. La Comissió Europea es va pronunciar, a mitjan novembre, a favor d'accelerar l'entrada a la UE de tots els països candidats que complissin els criteris polítics, tot i tenint "suspesos" els criteris econòmics. Romano Prodi, president de la Comissió, va recomanar l'inici aquest mes de febrer, l'any 2000, de les negociacions d'adhesió amb els sis estats candidats del segon grup, tenint en compte "els canvis dramàtics que s'han produït a Europa arran de la crisi als Balcans". Romania, enclavada en una posició estratègica, entre l'antiga Iugoslàvia i l'espai ex-soviètic, pot representar una fitxa important en l'estabilitat regional que vol imposar la UE.

El Parlament europeu ja ha expressat el seu suport a la proposta de la Comissió. I el Consell europeu ho va fer en la reunió dels dies 10 i 11 de desembre a Hèlsinki. Amb tot, l'oferta comunitària no és incondicional. Abans d'emprendre qualsevol pas, Brussel·les espera confirmar els progressos de Romania, "tant pel que fa a l'estabilitat macroe-

condòmica com a la millora del sistema de protecció dels infants interns en els orfenats estatals”, com indica Günter Verheugen, comissari europeu per a l'ampliació de la UE.

Caldrà veure si el govern de l'actual primer ministre, el democristià Radu Vasile, serà capaç de complaure les exigències comunitàries en l'àmbit econòmic, que impliquen un nou impuls al programa de privatització i una profunda reestructuració de les grans empreses públiques deficitàries.

Verheugen i Prodi van anar a Romania el passat 13 de gener. La intenció dels dignataris europeus era elaborar un primer informe sobre la velocitat de les reformes romaneses que han de fer aquest país apte per a començar les negociacions per a la integració. Prodi i Verheugen van entrevistar-se amb polítics, empresaris i sindicalistes per recordar-los que les reformes econòmiques i polítiques seran irreversibles.

Vasile tem que l'aplicació severa d'aquestes mesures desencadeni una onada de crispació social cada cop més forta que al final faci trontollar el govern. De fet des del passat mes de novembre el país viu marcat per les contínues mobilitzacions sindicals i estudiantils, que han continuat aquest mes de gener, alhora que el gabinet de Vasile ha arri-

Manifestants i soldats, poc després de la caiguda de Ceausescu. En nou dies es va liquidar el règim comunista, però va ser un *apparattxik*, Ion Iliescu, qui va agafar les regnes del país.

bat al nivell de popularitat més baix des que va ser escollit.

El 2000 és un any electoral a Romania, concretament al mes de setembre es faran eleccions presidencials i legislatives, i, de moment, Iliescu i el seu partit, el PDSR (Partit de la Democràcia Social de Romania), encapçalen totes les enquestes d'intenció de vot.

Des d'ara i fins la convocatòria electoral, el govern de Vasile buscarà un equilibri entre dos objectius aparentment en contradic-

ció. Tractarà d'eixugar les protestes de sindicats i estudiants amb promeses de futures transferències estatals, sacrificant l'aplicació dels programes de reconversió. Però alhora, mirarà de convèncer els mandataris europeus que el procés de reformes no s'atura. Altrament, la UE podria repensar-se la seva invitació i Romania es podria quedar sense *regal* d'aniversari.

Roger Mateos

Entre Hongria i Moldàvia

Un dels aspectes de la situació de Romania que més preocupa a la Unió Europea és la seguretat. La frontera d'aquest país amb Moldàvia està pràcticament oberta i Brusel·les la considera una font de gran perill. Recentment en un setmanari hongarès el senador Zsolt Szilágyi, representant de la Unió Democràtica dels Magiars de Romania (UDMR) a la comissió d'affers estrangers del senat romanès, assegurava que "un reforçament del control de la frontera [amb Moldàvia] és possible, però cap grup de l'elit política romanesa té la

intenció d'introduir un visat per als moldaus".

Aquesta prevenció per part de la UE respecte Romania contrasta amb la bona predisposició que la Unió té amb Hongria. Aquest país figura a la llista dels primers classificats a negociar la integració a la UE, mentre que Romania és en el segon grup. La integració hongaresa podria deixar dessemparades les comunitats magiars (hongareses) que viuen fora de l'estat que els dona el nom i que en el cas de Romania són molt nombroses, sobretot a la regió de Transilvània. Fins ara

la frontera romaneso-hongaresa, així com l'hongareso-eslovaca, ha estat molt porosa. De fet amb la diàspora magiar es produeix la curiosa situació que uns ja són a la UE (els que viuen a Àustria), d'altres hi seran aviat (Hongria o Eslovènia), d'altres potser tardaran més (Romania, Eslovàquia) i d'altres és difícil que mai arribin a formar-ne part (Ucraïna). Actualment dins d'Hongria hi ha un fort debat sobre si tots els hongaresos de la diàspora poden tenir dret a la doble nacionalitat i si poden votar en les eleccions hongareses. **O. C.**